

VAMMAISTEN JA PITKÄAIKAISSAIRAIDEN LASTEN LYHYTAIKAISEN PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon ky
Hamina
Imatra
Kotka
Kouvola
Miehikkälä
Pyhtää
Virolahti

SISÄLLYS

1. LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO	3
1.1 Perhehoidon tarkoitus ja tavoite	3
1.2 Perhehoidon lainsäädäntö	3
2. PERHEHOITAJA JA PERHEHOITOKOTI	3
2.1 Perhehoitajan ja perhehoitokodin hyväksymisedellytykset	3
2.2 Hoidettavien lukumäärä lyhytaikaisessa perhehoidossa	4
3. PERHEHOIDON TOIMEKSIANTOSOPIMUS	4
3.1 Sovittavat asiat	4
3.2 Irtsanomien ja purkamisen	5
4. PALKKIOT JA KORVAUKSET	5
4.1 Hoitopalkkio	5
4.2 Kulukorvaukset	5
4.3 Käynnistämiskorvaus	6
5. PERHEHOITAJAN ASEMA	6
5.1 Eläke	6
5.2 Vakuutukset	6
5.3 Sairastuessa	7
5.4 Vapaat	7
6. PERHEHOIDETTAVAA KOSKEVAT ASIAT	7
6.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma	7
6.2 Asiakasmaksut	7
6.3 Perhehoidettavan oikeudet	7
7. PERHEHOITAJAN TUKI	7
8. YHTEISTYÖ	8
9. SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS	8
10. VOIMAANTULO	8
LIITTEET:	
Liite 1. Lyhytaikaisen perhehoidon palkkiot, kulukorvaus ja vaativuusluokitus	
Liite 2. Hakemus lyhytaikaiseksi perhehoitajaksi	
Liite 3. Lyhytaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimus	

1. LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO

Kaakkois-Suomen kuntien (Eksote, Imatra, Hamina, Kaakon kaksikko, Kotka, Kouvola ja Pyhtää) lyhytaikaisen perhehoidon toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, miten alueella toteutetaan **vammaisten lasten ja nuorten lyhytaikaista toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa**.

1.1 Lyhytaikaisen perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Lyhytaikaisella perhehoidolla tarkoitetaan toimintaa, jossa yksityinen henkilö sitoutuu pääsääntöisesti omassa kodissaan hoitamaan vammaista tai pitkäaikaissairasta lasta. Perhehoidossa hoitaja sitoutuu turvaamaan lapselle tarpeenmukaisen hoidon. Perhehoito tarjoaa läheisiä ihmissuhteita, osallistumista perheen arkeen, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Perhehoidettavalla on muihin perhekodin jäseniin nähden tasavertainen asema. Perhehoidolla vähennetään laitoshoidon tarvetta ja tarjotaan samalla lapsille mahdollisuus laajentaa elämänpiiriään.

Perhehoidolla tuetaan omaishoidontuen piirissä olevien perheiden jaksamista mahdollistamalla vammaisen lapsen vanhemmille omaishoitoon kuuluvat vapaapäivät. Sen kautta voidaan myös järjestää lapsille lyhytaikaista hoitoa tilanteissa, joissa omaishoidon vapaat on käytetty tai omaishoidon tukioikeutta ei ole.

1.2 Perhehoidon lainsäädäntö

Perhehoidon liittyviä ja perhehoitoa määritteleviä lakeja ja asetuksia ovat:

- Perhehoitajalaki
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta
- Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Sosiaalihuoltolaki
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Laki ja asetus sosiaalihuollon ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä
- Tapaturmavakuutuslaki

2. PERHEHOITAJA JA PERHEHOITOKOTI

2.1 Perhehoitajan ja perhehoitokodin hyväksymisedellytykset

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kunnan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa pääsääntöisesti omassa kodissaan perhehoitoa. Perhehoitajaksi pääsy edellyttää perhehoidon valmennuksen suorittamista. Kunnan omaishoidosta ja / tai vammais-palvelusta vastaavat henkilöt valitsevat valmennukseen hyväksyttävät hakijat. Valmennus järjestetään kuntien toimesta.

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka on koulutuksensa, kokemuksensa ja henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella sopiva antamaan perhehoitoa. Sopivuutta vammaisen lapsen perhehoitajaksi arvioidaan ennakoivilla kotikäynneillä ja valmennuksen aikana. Perhehoitajan tulee pystyä hoitamaan lasta niin luottamuksellisesti, että vanhemmat tai vakituinen hoitaja voivat levätä rauhassa. Perhehoitajan tulee olla kykenevä tekemään yhteistyötä perheen ja kunnan kanssa.

Perhehoitokodin tulee olla olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Kodin sopivuutta arvioitaessa huomioidaan seuraavat asiat:

- perheen ihmissuhteet
- perhekodin jäsenten terveydentila
- perheenjäsenten valmius hyväksyä perhehoito/hoidettavat
- perhekodin tilat, turvallisuus ja lähiympäristön sopivuus

Perhehoitajan ja –hoitokodin sopivuuden arvioi kunnan omaishoidosta ja/ tai vammaispalvelusta vastaava viranhaltija. Hän tekee päätöksen palvelun myöntämisestä perheelle ja laatii toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Viranhaltija myös ohjaa ja valvoo perhehoitajien toimintaa.

Ennen perhehoidon aloittamista, toimeksiantosopimusta tehtäessä, alaikäistä hoitavan perhehoitajan tulee toimittaa kunnan omaishoidosta ja/ tai vammaispalvelusta vastaavalle viranhaltijalle nähtäväksi rikostaustan selvittämiseksi tarvittava rikosrekisteriote Oikeusrekisterikeskukselta.

2.2 Hoidettavien lukumäärä lyhytaikaisessa perhehoidossa

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina, jollei kyse ole hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille.

Perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on perhehoitajalain 1 §:n 3 momentissa ja toisella sanotun pykälän 2 momentissa säädetty kelpoisuus.

3. PERHEHOIDON TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Perhehoidon toimeksiantosopimus tehdään jokaisen hoidettavan osalta erikseen (liite 3). Jos perhehoitajina toimii pariskunta, sopimukseen kirjataan molempien hoitoon osallistuvien tiedot, ja sovitaan kummalle puolisolle perhehoidon palkkiot ja kulukorvaus maksetaan. Tapaturmavakuutus on siten voimassa molempien osapuolten osalta.

Toimeksiantosopimuksen allekirjoittaa perhehoitaja ja mahdollinen puoliso sekä kunnan omaishoidosta ja/ tai vammaispalvelusta vastaava viranhaltija.

3.1 Sovittavat asiat

Toimeksiantosopimuksessa sovitaan seuraavista asioista:

- perhehoitaja ja hoidettava
- perhehoitajalle maksettava palkkio ja kulukorvaus
- mahdollinen käynnistämiskorvaus
- hoidon kesto ja toteutus
- perhehoitajalle annettava tuki
- perhehoidossa olevan oikeudet
- perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet

- toimeksiantosopimuksen irtisanominen
- maininta rikosrekisteriotteen esittämisestä

3.2 Irtisanominen ja purkaminen

Toimeksiantosopimus solmitaan toistaiseksi tai määräajaksi. Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, se voidaan irtisanoa päättymään kahden kuukauden kuluttua irtisanomisen ajankohdasta.

Jos perhehoitajan koti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, kunnan edustaja tekee yhdessä perhehoitajan kanssa suunnitelman puutteiden korjaamiseksi. Jos puutteita ei korjata sovittuun määräaikaan mennessä, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi.

4. PALKKIOT JA KORVAUKSET

Hoitopalkkio ja korvaukset on esitetty tarkemmin liitteessä 1.

4.1 Hoitopalkkio

Perhehoitajalle maksetaan toteutuneesta hoidosta hoitopalkkiota. Hoitopalkkio perustuu hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen ja se määritellään toimeksiantosopimuksessa kunkin hoidettavan kohdalta erikseen.

Hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrä tarkistetaan kalenterivuositain.

Hoitopalkkio on veronalaista tuloa. Hoitopalkkio maksetaan tulo- ja lähtöpäiviltä kokonaisuudessaan, mikäli hoitoaika ylittää niiltä päivältä kuusi (6) tuntia. Tätä lyhyemmästä hoitoajasta maksetaan puolet hoitopalkkiosta. Hoitopäivän katsotaan vaihtuvan klo 24.

4.2 Kulukorvaus

Perhehoitajalle maksetaan jokaisesta hoitopäivästä myös kulukorvausta. Kulukorvaus maksetaan kokonaisuudessaan, mikäli päivittäinen hoitoaika on yli kuusi (6) tuntia. Tätä lyhyemmästä hoitoajasta maksetaan puolet kulukorvauksesta. Hoitopäivän katsotaan vaihtuvan klo 24.

Kulukorvauksella katetaan perhehoidossa olevan henkilön jokapäiväisiin elämäntoimintoihin liittyviä kuluja kuten:

- ravinto
- asuminen, siivous
- henkilökohtainen hygienia; puhtaus, vaatehuolto
- virkistys

Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa, jonka hän voi ilmoittaa verottajalle verovähennyskelpoisena tulonhankkimiskuluna.

Viranhaltija voi yksilöllistä harkintavaltaa käyttäen hoitopalkkion lisäksi maksaa erityislisää esim. kulukorvaus kaksinkertaisena (perusteena erityisruokavalio, irtaimiston poikkeuksellinen kuluminen tms.).

Taulukko 1. Esimerkkilaskelmia alemman hoitopalkkion mukaan

Esim. jos lapsi on hoidossa perjantai-illasta klo 15 sunnuntai-iltaan klo 17 asti

perjantai klo 24 asti hoitoaika 9 h	hoitopalkkio 60 €+ kulukorvaus 20 €
lauantai 24 h	hoitopalkkio 60 € + kulukorvaus 20 €
sunnuntai 17 h	<u>hoitopalkkio 60 € + kulukorvaus 20 €</u>
	yht. 240 €

Esim. jos lapsi on hoidossa perjantai-illasta klo 19 sunnuntaihin klo 15 asti

perjantai klo 24 asti hoitoaika 5 h	hoitopalkkio 30 € + kulukorvaus 10 €
lauantai 24 h	hoitopalkkio 60 € + kulukorvaus 20 €
sunnuntai 15 h	<u>hoitopalkkiot 60 € + kulukorvaus 20 €</u>
	yht. 200 €

Esim. jos lapsi on hoidossa keskiviikkoiltana klo 16 – 20

hoitoaika 4 h	hoitopalkkio 30 € + kulukorvaus 10 €
---------------	--------------------------------------

4.3 Käynnistämiskorvaus

Pääsääntöisesti lyhytaikaisessa perhehoidossa ei makseta käynnistämiskorvauksia, vaan hoidettavien erityistarpeet huomioidaan jo perhehoitoa suunniteltaessa. Lyhytaikaisen perhehoidon käynnistyskorvauksen maksaminen harkitaan aina tapauskohtaisesti.

5. PERHEHOITAJAN ASEMA

5.1 Eläke

Perhehoito kuuluu eläketurvan piiriin. Hoitopalkkioista kertyy eläkettä.

5.2 Vakuutukset

Perhehoitajalla on lakisääteinen tapaturmavakuutusurva (Tapaturmavakuutuslaki 608/48, Perhehoitajalaki 1992).

Myös perhehoitoon sijoitetut henkilöt on vakuutettu tapaturman varalta kunnan toimesta. Vakuutus kattaa tapaturmasta aiheutuvat vammainhoitokulut sekä korvauksen mahdollisen invaliditeetin ja kuoleman varalta.

Perhehoidettavan aiheuttamiin vahinkoihin kunnalla ei ole vakuutusta. Perhehoidossa sovelletaan vahingonkorvauslakia. Vahingonkorvaus on vahingontekijän ja vahingonkärsijän välinen asia. Vahingon sattuessa asia selvitetään yhdessä perhehoitajan ja perheen kanssa. Perhehoitajia suositellaan kuitenkin hankkimaan esim. laajennettu kotivakuutus, jotta se korvaisi hoidettavasta aiheutuneet vahingot hoitajan omaisuudelle, tällöin myös alle 12-vuotiaan tahallisetkin vahingot korvattaisiin. Vastuuvakuutus on myös voimassa, kun siihen

lisätään teksti: ”vakuutettuina ovat perheeseen kulloinkin sijoitetut lapset.” Oikeusturvaa ei voi laajentaa koskemaan perhehoidossa olevia lapsia.

5.3 Perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairastuessa hänen tulee olla yhteydessä perheeseen ja kunnan omaishoidosta/vammaispalvelusta vastaavaan työntekijään silloin kun sairastuminen edellyttää sovitun hoidon peruuttamista. Ensisijaisesti perhehoitaja pyrkii sopimaan perheen kanssa poikkeusjärjestelyistä (eli hoitajakson ajankohdan vaihtaminen). Jos tällainen järjestely ei tule kyseeseen, pyritään etsimään kunnan työntekijän kanssa ratkaisua tilanteeseen.

5.4 Vapaat

Lyhytaikaisena pidetään perhehoitoa, joka kestää korkeintaan 14 vrk. Tämän pituinen hoito ei oikeuta perhehoitajan vapaaseen. Oikeus vapaaseen syntyy, jos toimeksiantosopimuskohtaisesti hoito kestää yli 14 vrk. Lyhytaikaiselle perhehoitajalle vapaa korvataan rahana.

6. PERHEHOIDETTAVAA KOSKEVAT ASIAT

6.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma

Lyhytaikainen perhehoito kirjataan asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan lyhytaikaishoidon järjestämistavaksi. Kunnan viranhaltija tekee päätöksen asiakkaan sijoittamisesta lyhytaikaiseen perhehoitoon palvelusuunnitelmaan perustuen.

6.2 Asiakasmaksut

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain 6 b §:n 1 momentin mukaan palveluista, jotka kunta järjestää omaishoitajan lakisääteisen vapaapäivän ajaksi ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, voi asiakkaan maksettavaksi tulla enintään 10,60 €. Muusta kuin omaishoidon vapaina toteutettavasta perhehoidosta peritään kunnan päättämä lyhytaikaisen asumisen maksu.

6.3 Perhehoidettavan oikeudet

Perhehoidossa olevalla lapsella tai nuorella on oikeus myönteisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin. Perhehoidossa lapsella on oikeus saada hyvää hoitoa sekä ikää ja kehitystasoa vastaavaa valvontaa ja huolenpitoa. Lapsen yksilöllisistä tarpeista tulee voida huolehtia perhehoidossa. Hänelle tulee tarjota tämän palvelun avulla turvallinen ja virikkeitä antava ympäristö.

7. PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoidosta vastaavat kuntien omaishoidosta ja/tai vammaispalvelusta vastaavat työntekijät. He hyväksyvät perhehoitajan, auttavat löytämään lapselle sopivan hoitajan, ohjaavat ja tukevat perhehoitajaa sekä puhelimitse että tarvittaessa kotikäynnein.

Vammaisten lasten perhehoitajille järjestetään 1-2 kertaa vuodessa täydennyskoulutus- ja vertaistapaamisia, joista vastaavat alueen kunnat yhteistyössä.

Perhehoitajille on luotu oma suljettu keskusteluyhteisö internetiin, jossa he voivat olla yhteydessä muiden alueen perhehoitajien kanssa ja/tai esittää kysymyksiä kuntien perhehoidon työntekijöille.

8. YHTEISTYÖ

Perhehoitaja tekee yhteistyötä vammaisen lapsen lähiomaisten ja kunnan perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. Tämä yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää hoidon onnistumisen kannalta.

Perhehoitajan tulee pitää kunnan perhehoidosta vastaava työntekijä ajan tasalla perhekodin tilanteesta. Tällaisia asioita ovat mm:

- asiakkaissa ja asiakasmäärissä tapahtuvat muutokset
- elämäntilanteen muutokset; sairastumiset, muut esteet työnteolle
- perhesuhteiden muutokset
- käytettävyyks, milloin voi toimia perhehoitajana
- sattuneet tapaturmat, väkivallanteot
- muut mahdolliset tärkeät perhehoitotyöhön vaikuttavat seikat

Kunnan toimeksiantosopimukseen perustuvaa perhehoitoa ohjaa ja valvoo toimeksiantaja.

9. SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sisältää säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta.

Perhehoitajalla on vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa sitä, että hoidettavaa koskevia salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille, myöskään siltä osin kun ne koskevat muita kuin asiakasta itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai vahingoksi. Allekirjoittaessaan toimeksiantosopimuksen perhehoitaja sitoutuu noudattamaan salassapitovelvollisuutta.

10. VOIMAANTULO

Lyhytaikaisen perhehoidon toimintaohje tulee voimaan 1.1.2011

LIITTEET:

- Liite 1. Lyhytaikaisen perhehoidon palkkiot, kulukorvaus ja vaatavuusluokitus
- Liite 2. Hakemus lyhytaikaiseksi perhehoitajaksi
- Liite 3. Lyhytaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimus

Lyhytaikaisen perhehoidon palkkiot ja kulukorvaus

Vammaisten lasten ja nuorten lyhytaikaisille perhehoitajille maksettava palkkio porrastetaan seuraavien kriteereiden perusteella. Palkkio ja kulukorvaus maksetaan myös tulo- ja lähtöpäiviltä. Alle kuusi (6) tuntia kestävästä hoidosta (osapäivä) maksetaan puolet kokopäivän hoitopalkkiosta ja kulukorvauksesta. Kulukorvauksen määrä tarkistetaan vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti.

Taulukko 2. Lyhytaikaisen perhehoidon palkkiot, kulukorvaus ja vaativuusluokitus

Luokka	Palkkio	Kriteerit
I ryhmä: Vaativaa hoitoa tarvitsevat vammaiset lapset ja nuoret	80 €/hoitopäivä 40 €/osapäivä (<6h) (vaatimuksena sosiaali- ja terveysalan soveltuva koulutus)	<ul style="list-style-type: none"> - Vaikeavammainen lapsi - Lasta on autettava päivittäisissä toiminnoissa (kuten syöminen, peseytyminen, pukeminen, lääkkeiden otto ym.) - Lapsi käyttäytyy haastavasti - Lapsi tarvitsee lähes kokoaikaista hoitoa ja huolenpitoa
II ryhmä: Perustason hoitoa tarvitsevat vammaiset lapset ja nuoret	60 €/hoitopäivä 30 €/osapäivä (<6h)	<ul style="list-style-type: none"> - Vammainen lapsi - Lasta on ohjattava päivittäisissä toiminnoissa (kuten syöminen, peseytyminen, pukeminen) - Lapsi ei tarvitse kokoaikaista ohjausta
Kulukorvaus	20 €/hoitopäivä 10 €/osapäivä (<6h)	Kulukorvaus voidaan maksaa yksilöllisesti harkiten kaksinkertaisena erityisestä syystä (kuten erityisruokavalio, huonekalujen tms. kuluminen).

Muut Liitteet:

Hakemus lyhytaikaiseksi perhehoitajaksi
Lyhytaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimus